

Зважаючи на те, що встановлення чітких критерії створення ОТГ дозволяє нівелювати ризики формування неспроможних територіальних громад, постає питання реалізації заданих параметрів при укрупненні громад. Адже сьогодні переважна більшість ОТГ вже сформована. Тому шляхом впровадження нововведення може стати подальше укрупнення ОТГ через приєднання окремих населених пунктів до вже сформованої громади або об'єднання існуючих.

Станом на жовтень 2019 року в Україні до вже існуючих ОТГ було приєднано 115 територіальних громад, з них у Карпатському регіоні – 10 (3 – в Івано-Франківській області та 7 – у Чернівецькій). Серед ОТГ, до яких приєдналися інші громади, переважають саме неспроможні (з високим рівнем дотаційності та часткою видатків на утримання апарату управління). Проте, враховуючи час приєднання, говорити про тенденції покращення соціально-економічної ситуації в цих громадах не можна.

Разом з тим, наведені дані засвідчують відсутність стимулів до укрупнення вже існуючих ОТГ, що пов'язано з небажанням місцевих еліт втратити владу та доступ до управління та розподілу фінансових ресурсів. Відтак вирішення проблеми наявності неспроможних ОТГ через їх подальше укрупнення лежить в площині централізованого впливу на процес укрупнення та обрання громад, які доцільно об'єднувати. Тобто етапу добровільного об'єднання територіальних громад має слідувати етап формування адміністративно-територіальних одиниць на засадах економічної доцільності, соціальної відповідності та фінансової спроможності згідно чітко визначених критеріїв.

Література

1. Методика формування спроможних територіальних громад. Постанова Кабінету Міністрів України № 214 від 8 квітня 2015 р.
2. Мінрегіон пропонує переглянути критерії спроможності територіальних громад, - Альона Бабак. Міністерство розвитку громад та територій України. 23.10.2019. URL: <http://www.minregion.gov.ua/press/news/minregion-proponuye-pereglyanuti-kriteriyi-spromozhnosti-teritorialnih-gromad-alona-babak/> (дата звернення: 31.10.2019 р.).
3. Оцінка фінансової спроможності 366 ОТГ за 2017 рік (у розрізі областей). Група фінансового моніторингу. Центральний офіс реформ при Мінрегіоні. Лютий, 2018 р. 48 с.

ПРАВОВІ ОБМЕЖЕННЯ ФУНКЦІОНУВАННЯ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ

Расторгуєва Н. О., курсантка 3 курсу факультету №1

Загуменна Ю. О., к.ю.н., доцент, професор кафедри теорії та історії держави і права факультету №1

Харківський національний університет внутрішніх справ

У сучасній юридичній науці проблематика правових обмежень у діяльності органів публічної влади є однією з домінуючих. Вона відображає специфіку відносин між цими органами і громадянським суспільством.

Обмеження свавілля державної влади і захист прав людини на сучасному етапі розвитку цивілізації, як зазначав С. Максимов, є взаємопов'язаними цілями верховенства права [1, с. 32]. З тим, щоб не допустити свавілля, доктрина верховенства права вимагає, щоб усі правові норми публікувалися у відповідних виданнях, характеризувалися стабільністю та передбачуваністю щодо свого застосування, а ті високопосадовці та владні органи держави, що приймають рішення, завжди спиралися на закон та не виходили за його межі.

Правові обмеження функціонування державної влади - це встановлені межі в яких повинні діяти суб'єкти, виключення певних можливостей у діяльності осіб [2, с. 17]. Правові обмеження можуть виражатися в заборонах, призупиненнях, обов'язках, заходах покарання та інше.

У свою чергу, С. С. Алексєєв, досліджуючи природу правових обмежень, говорить про те, що правові обмеження - необхідний елемент забезпечення правопорядку. З їх допомогою забезпечується закріплення громадських відносин, визначаються найважливіші сторони державної дисципліни, непорушний мінімум моральних вимог, межі дозволеного і недозволеного в поведінці громадян, діях державних органів [3, с. 53].

Утвердження засад правової держави є одним із головних напрямів правового прогресу. Це означає, що державна влада підпорядковується праву, підпадає під його контроль, і, як наслідок, повинна функціонувати як державна влада в рамках усіх інститутів держави і права, у поєднанні й взаємодії з усіма інститутами громадянського суспільства. А будь - яке правове регулювання влади означає її впорядкування, що передбачає, з одного боку, організаційне і змістовне зміцнення владних інститутів, наділення їх гарантованою компетенцією, а з іншого - обмеження влади певною системою правил, встановленням її обов'язків. Поза межами повноважень влади існує сфера саморегулювання громадянського суспільства і сфера життєдіяльності людини, вільна від державно-владного втручання [4, с. 18].

Потрібно розуміти, щоб обмежити владу потрібна тільки інша влада. Тобто владу держави можна обмежити правами людини і громадянина, які виступають своєрідним проявом влади особи, волею громадянського суспільства, складають головну частину права та закріплені на конституційному рівні. Тільки усвідомлення необхідності ініціативної поведінки в правовій сфері, підвищення юридичної культури може стати справжньою гарантією пріоритету прав людини і громадянина як найвищої цінності над правами держави.

Серед правових обмежень особливе місце займає система поділу влади. Адже система стримувань і противаг являє собою сукупність правових обмежень щодо конкретної державної влади: законодавчої, виконавчої та судової з метою збалансувати державно-владні повноваження за принципом компетентності між різними державними органами, встановити взаємний контроль, унеможливити узурпацію влади. Положення чинної Конституції України, зокрема, ч. 2 ст. 6 встановлюють, що органи законодавчої, виконавчої та судової влади здійснюють свої повноваження у встановлених цією Конституцією межах і відповідно до законів України, а ч. 2 ст. 19 - що органи

державної влади, органи місцевого самоврядування, їх посадові особи зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України [5].

Другим об'єктивним обмежувачем державної влади необхідно визнати природні та невід'ємні права і свободи людини і громадянина, оскільки, як свідчить практика демократичних держав, їх практичне забезпечення є не менш важливою метою всього конституційного регулювання. Суперечність інтересів особи і держави може бути вирішено лише в умовах правової державності, коли інтереси держави й інтереси суспільства рухаються шляхом взаємної адаптації один до одного [6, с. 28].

Державна влада приймаючи рішення та здійснюючи інші свої функції та повноваження, перш за все має враховувати права та свободи конкретного громадянина. Про правове обмеження державно-владної діяльності правами і свободами людини також свідчить конституційна заборона на скасування і звуження змісту та обсягу існуючих прав і свобод, закріплена ст. 22 Конституції України. Тому права і свободи людини та громадянина, поза усіляким сумнівом, також слід розглядати як безумовну підставу правових обмежень функціонування державної влади.

Таким чином, досягнення конституційної стабільності, встановлення балансу соціальних інтересів передбачає не тільки однобічний регулятивно-правовий вплив держави на суспільство, а й зворотне стримуючий вплив з боку суспільства на державну владу. По своїй суті природа держави трансгресивна: вона майже завжди виявляє схильність своїх владних прерогатив до самозростання і розширенню повноважень. В інтересах же суспільства, навпаки, максимальне обмеження державної влади, недопущення з її боку свавілля і обмеження її втручання в сферу приватних інтересів. Адже сутністю всього сучасного конституціоналізму є комплекс ідей, принципів і порядку діяльності держави і суспільства, заснованих на простій концепції про те, що влада держави базується на Конституційних принципах і одночасно ними і обмежена. Тому саме взаємопов'язаність держави правом є необхідною і обов'язковою передумовою конституційної стабільності.

Література

1. Максимов С. Верховенство права: світоглядно-методологічні засади. *Вісник Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого»*. 2016. № 4 (31). С. 27-35.
2. Малько А.В. «Стимулы и ограничения в праве». 2-е изд., перераб. и доп. М.: Юристъ, 2003. 250 с.
3. Алексеев С. С. Право : азбука-теория - философия : опыт комплексного исследования. М., 1999. 712 с.
4. Богданова Н. А. Система науки конституционного права. М., 2001. 254 с.
5. Конституція України (редакція від 21.02.2019) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80> (дата звернення: 12.11.2019р.)
6. Анохин П. В. Государственная власть и субъективные права человека. Вестник Нижегородского университета им. Н. И. Лобачевского : Власть и право. 2003. Вып. 2 (7). С. 27-28.